

ШВЕДСЬКИЙ ІНСТИТУТ

ПОЛІТИКА ЩОДО ПРОСТИТУЦІЇ В ШВЕЦІЇ – СКОРОЧУЄМО ПОПИТ

*Політика щодо проституції в
Швеції – скорочуємо попит*

Шведський інститут - це державна установа, яка стимулює інтерес і підвищує довіру до Швеції по всьому світові. Інститут прагне до встановлення співпраці та сталих стосунків з іншими країнами за допомогою стратегічної комунікації та обміну у царині культури, освіти, науки та підприємництва.

COPYRIGHT

©Ентоні Джей та Шведський інститут

АВТОР

Ентоні Джей Олссон

РЕДАГУВАННЯ

Рікард Лагерберг, Лагерберг Медіа

ПЕРЕВІРКА ФАКТАЖУ

Пер-Андерс Сунессон,

*Посол з особливих доручень у сфері
боротьби з торгівлею людьми,
Міністерство закордонних справ*

Томас Алстранд,

*старший прокурор,
Шведська прокуратура*

Петра Таммерт Сейдефорс,

*старший спеціаліст|Команда протидії
торгівлі людьми, Шведське агентство з
гендерної рівності*

Ендріт Муйай,

*радник, Рада країн Балтійського моря –
Робоча група з протидії торгівлі людьми*

Ольга Перссон,

генеральний секретар, Унізон

ГРАФІЧНИЙ ДИЗАЙН

БанкерВессел

ДРУК

Друкарня Åtta.45 AB, Стокгольм, 2019 р.

ISBN

978-91-86995-88-1

АРТИКУЛЬНИЙ НОМЕР

1515-1

Фото на обкладинці – Мітчел Гріст

ЗМІСТ

СТОРІНКИ 4–15 ПОЛІТИКА ЩОДО ПРОСТИТУЦІЇ В ШВЕЦІЇ – СКОРОЧУЄМО ПОПИТ

- 5 – Законодавчі підходи інших країн
- 6 – Дисбаланс влади, притаманний секс-індустрії
- 6 – Результати дії закону – поточна ситуація
- 9 – Дослідження 2014 року
- 9 – Чому Швеція?
- 11 – Народ, що прагне гендерної рівності
- 13 – Права дітей
- 14 – Питання згоди та свободи волі
- 15 – Зв'язок між проституцією та торгівлею людьми

СТОРІНКИ 16–21 ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

СТОРІНКИ 22–25 МІЖНАРОДНІ УГОДИ

- 23 – ООН
- 23 – Рада Європи
- 24 – Європейський Союз

СТОРІНКИ 26–34 СТАТИСТИКА

- 27 – Європа, жертви торгівлі людьми
- 28 – Європа, кількість жертв
- 30 – Швеція, статистика злочинів
- 32 – Швеція, торгівля людьми
- 34 – Швеція, статистика злочинів 1999–2017 рр.

СТОРІНКА 35 ПОСИЛАННЯ, #, КАМПАНІЇ ТА ІНШІ КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ

Проституція у Швеції

– скорочуємо попит

Проституція – важка тема, яку рідко коли відкрито обговорюють.

Це те, що відбувається десь там, з іншими людьми. Різні країни підходять до проституції по-різному, в основному, встановлюючи більший чи менший рівень криміналізації чи декриміналізації цього діяння.

Але 20 років тому сталося щось абсолютно нове – Швеція вирішила криміналізувати лише покупця сексуальних послуг. Результати говорять самі за себе, і тепер інші країни наслідують Швецію.

ЦЕЙ НОВИЙ ЗАКОН недвозначно змістив увагу з особи, залученої до проституції, на покупця сексуальних послуг, тобто на особу, відповідальну за проституцію. Це рішення окремо виділити попит було прийняте на основі новосформованої перспективи щодо гендерної рівності та прав людини, в якій проституція розглядається як перешкода.

За роки, що минули з часу, відколи Швеція впровадила Закон про купівлю сексу, декілька інших країн помітили позитивний вплив цього закону і впровадили подібний законодавчий підхід, включаючи сусідні Норвегію та Ісландію, а також Францію, Ірландію, Північну Ірландію та Канаду.

ПІДХОДИ ІНШИХ КРАЇН

Тим часом, **Фінляндія та Британія**, дотримуючись рекомендації Конвенції Ради Європи про заходи проти торгівлі людьми, криміналізували купівлю сексуальних послуг в людей, що зазнають примусу або є жертвами торгівлі людьми.

Інші моделі, прийняті в країнах Євросоюзу (ЄС), можна в цілому розділити на три типи законодавчих підходів. Або проституція легальна і регулюється (наприклад, в Австрії, Німеччині, Греції, Латвії та в Нідерландах), або вона легальна і не регулюється (наприклад, в Бельгії, Данії та Португалії), або ж вона криміналізована (наприклад, в Хорватії та в Литві).

Жодна з цих моделей не застосовує каральних санкцій виключно до покупця, якщо тільки не йдеться про купівлю сексу в жертви торгівлі людьми. Звідництво в більшості випадків є нелегальним і карається, нав'язування послуг нелегальне, з ним борються або його обмежують певними визначеними зонами, борделі – нелегальні (за винятком країн, де проституція легальна і регулюється). Там, де криміналізовані всі залучені сторони, проституція пішла в тінь, при цьому вільний вибір залучених до неї осіб при наданні послуг дуже обмежений, а стигматизація та ризики зростають.

ДИСБАЛАНС ВЛАДИ, ПРИТАМАННИЙ СЕКС-ІНДУСТРІЇ

ІДЕЯ ПРИ ВПРОВАДЖЕННІ Закону про купівлю сексу у Швеції була в тому, щоб пом'якшити обмеження свободи вибору для особи, яка продає секс, вирівняти баланс влади і зменшити експлуатацію осіб, в основному жінок, водночас руйнуючи цей ринок і зменшуючи попит. Цей підхід також маркує для суспільства проституцію як діяльність, що має бути обмежена.

Шведський уряд розсудив, що не варто переслідувати за законом ту сторону, що в більшості випадків і так перебуває у менш вигідному становищі, і яку інші експлуатують для задоволення власного сексуального потягу. Цей закон також має на меті заохочувати залучених у проституцію осіб звертатися по допомогу у виході з неї, оскільки вони почуватимуться у безпеці, знаючи, що колишнє залучення до проституції не матиме для них кримінальних наслідків.

Статистика показує, що вулична проституція та попит зменшилися в результаті впровадження цього нового закону. На відміну від такого підходу, моделі легалізації та декриміналізації не тільки розповсюджують проституцію та збільшують її масштаби, але на додачу ще й подають це явище як норму.

Такий законодавчий підхід на той час був абсолютно новим і з роками був доповнений можливостями різних соціальних програм, включаючи стратегії виходу як для осіб, залучених до проституції, так і для покупців.

РЕЗУЛЬТАТИ ДІЇ ЗАКОНУ – ПОТОЧНА СИТУАЦІЯ

ВІДТОДІ, ЯК ЦЕЙ ЗАКОН у Швеції набрав чинності, ринок проституції став глобальним, диверсифікованим і віртуальним – разом з іншими аспектами діяльності суспільства. Проституцію особливо важко точно оцінити в цифрах, оскільки різні статистичні дані важко порівняти, а цифри за різні періоди часто неспівставні через те, що в різних дослідженнях одні й ті самі групи віднесені до різних категорій. В деяких дослідженнях група “молоді люди” означає осіб у віці від 15 до 30 років, але в інших вікові рамки для цієї групи можуть бути геть іншими.

ПРОГРАМИ ПІДТРИМКИ ТА ПОСЛУГИ СПРИЯННЯ ВИХОДУ

НАЦІОНАЛЬНА РОБОЧА ГРУПА

Національна робоча група для боротьби з проституцією та торгівлею людьми (NMT) – це національна платформа урядових органів, що працює над подоланням проституції та всіх форм торгівлі людьми. NMT пропонує підтримку міським радам, урядовим структурам та НУО у випадках торгівлі людьми. Крім телефону довіри, вони також опублікували «Національний механізм перенаправлення: Захист і підтримка для жертв торгівлі людьми у Швеції». NMT підпорядкована Агентству з гендерної рівності.

РЕГІОНАЛЬНА КООРДИНАЦІЯ

Регіональні координатори забезпечують зв'язок із службами соціальної підтримки та скеровують випадки, пов'язані із проституцією та торгівлею людьми. У відповідності до Закону Швеції про соціальні послуги саме міська рада відповідає за те, аби люди мали можливість отримувати підтримку і допомогу на території району свого проживання.

ПОСЛУГИ ПІДТРИМКИ

На додачу до NMT, соціальних служб та поліції існує декілька спеціалізованих центрів та клінік, які надають підтримку людям у проституції. Центри Mikamottagningen у Стокгольмі та Гетеборзі та Центр проституції (Kompetenscentrum Sexuella Tjänster) у Мальме також проводять польову роботу, їх персонал складається переважно із соціальних працівників.

Покупці сексуальних послуг отримують психологічну допомогу в KAST (Köpare Av Sexuella Tjänster, покупці сексуальних послуг), якщо їм потрібна допомога в тому, щоб припинити купувати секс. Ця послуга надається у трьох найбільших містах Швеції особам, які досягли віку 16 років.

ОРГАНІЗАЦІЇ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА

Шведська платформа громадянського суспільства проти торгівлі людьми – це парасолькова платформа, сформована у 2013 році для координації зусиль громадянського суспільства, унаочнення вразливих груп та боротьби з торгівлею людьми в усіх формах. Ця платформа складається з близько 20 некомерційних організацій та структур, які захищають права людини. Група включає як лобістські організації, так і НУО, що ведуть польову роботу з жертвами і надають їм пряму допомогу та притулок.

ПРОГРАМА ПОВЕРНЕННЯ

Агентство з гендерної рівності також веде Програму сприяння добровільному поверненню та реінтеграції для жертв торгівлі людьми, з якою працює Міжнародна організація з міграції (МОМ). Підтримка бенефіціарам, залежно від типу допомоги, може бути у вигляді щомісячних грошових виплат або ж передбачати надання житла й медичного обслуговування.

8 ПОЛІТИКА ЩОДО ПРОСТИТУЦІЇ В ШВЕЦІЇ

Що можна сказати впевнено – з 1995 року рівень вуличної проституції у Швеції знизився більше ніж на 50 відсотків, при цьому спостерігалися деякі коливання в той чи інший бік, а нещодавно – невелике збільшення. Тим не менше, так само, як в інших країнах, доступність збільшилася внаслідок розвитку Інтернету.

До прийняття закону були побоювання щодо того, що подібне законодавство може привести до збільшеної вразливості людей в проституції, але насправді ця вразливість зменшилася, оскільки баланс влади змістився не на користь покупців.

У 2010 році уряд Швеції провів офіційну оцінку закону та його впливу, в результаті якої було з'ясовано, що:¹

- Рівень вуличної проституції знизився.
- Закон мав стримуючий вплив на можливих покупців сексу, зменшуючи попит.
- Закон мав стримуючий вплив на торгівлю людьми, оскільки злочинці не так активно працювали над створенням організованих мереж торгівлі людьми у Швеції.
- Кількість іноземних жінок у проституції збільшилася, але не настільки, як це сталося в сусідніх країнах.
- Онлайн-проституція збільшилася співмірно з усіма іншими послугами з 1999 року, але не до такої міри, щоб стверджувати, що вулична проституція просто мігрувала.
- Були розроблені стратегії виходу та альтернативи.
- Спостерігалася значна зміна у ментальності та ставленні суспільства в цілому.
- Прийняття закону стало моделлю-зразком для інших країн.

Аж до 1990-х років жінки, залучені до проституції, в основному були шведками або походили з інших скандинавських країн. В той час як зараз вони походять з інших сусідніх країн і з країн за межами ЄС.

1. Офіційна оцінка Урядом Швеції впливу дії закону 2010 р. та інформація, зібрана в оперативного персоналу.

За оцінками, станом на сьогодні приблизно 200-250 жінок залучені до проституції у столиці, Стокгольмі, та в двох інших великих містах Швеції – Гетеборзі на заході та Мальме на півдні.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ 2014 р.

У 2014 р. Окружна адміністративна комісія Стокгольма оприлюднила оглядове дослідження проституції, і серед виявлених фактів – значна та поширена суспільна підтримка Закону про купівлю сексу (72 відсотки респондентів оцінили його позитивно, в тому числі 85 відсотків жінок і 60 відсотків чоловіків), з чого можна зрозуміти, що шведи не бажають жити в суспільстві, де дозволена купівля сексу.

За даними того самого дослідження, 0,8 відсотків шведських чоловіків сказали, що вони купували сексуальні послуги хоча б раз за останні 12 місяців. Близько половини таких чоловіків робили це закордоном. Дослідження також виявило, що 7,5 відсотки чоловіків у віці між 18 та 65 роками платили за секс хоча б раз у житті. Це нижчий відсоток, ніж в інших скандинавських країнах.

ЧОМУ ШВЕЦІЯ?

ПОЛІТИКА ШВЕЦІЇ ЩОДО ПРОСТИТУЦІЇ та розробка Закону про купівлю сексу не з'явилися з нічого – вони вироблялися десятиріччями. Прямі дії активісток жіночого руху та рух безпечних притулків у 1970-х та 1980-х призвели до ширшого розуміння насильства проти жінок та зрілішої реакції суспільства на ці явища.

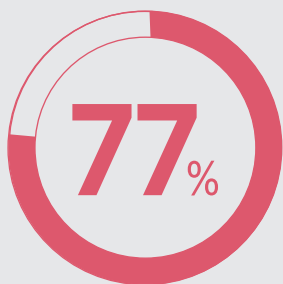
У 1977 році уряд Швеції заснував Комітет з питань сексуальних злочинів. Цей комітет оприлюднив два звіти: „Зґвалтування та інші зазіхання сексуального характеру” (SOU 1982:61 *Våldtäkt och andra sexuella övergrepp*), а також „Проституція у Швеції: історія та заходи” (SOU 1981:71 *Prostitutionen i Sverige: Bakgrund och åtgärder*). За ним було проведене „Розслідування проституції” в 1995 р. (*Könshandeln* SOU 1995:15).

ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОСТИТУЦІЇ В ШВЕЦІЇ, 2014 р.

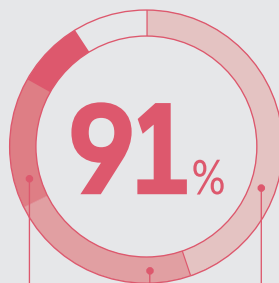
ПОКУПЦІ СЕКСУ: ЧОЛОВІКИ

РЕКЛАМА, В ЯКІЙ ВКАЗАНО
ГРОМАДЯНСТВО ІНШЕ, НІЖ
ШВЕДСЬКЕ

ОНЛАЙН-РЕКЛАМА
СЕКС-ПОСЛУГ, ЩО ЇХ
НАДАЮТЬ ЖІНКИ

ОНЛАЙН-ПРОФІЛІ

15.9% 21.4% 46%

Сконе

Гетеборг

Стокгольм

У 1993 році Міністерство соціальної політики та охорони здоров'я заснувало Комісію з питань насильства проти жінок (*Kvinnovåldskommissionen*), яка оприлюднила Звіт про безпеку та недоторканність жінок (*Kvinnofrid* SOU 1996:60), з акцентом на сексуальне насильство та нормалізацію такого насильства. Там було вказано, що фізичне насильство тісно пов'язане з іншими суспільними явищами, такими як проституція, порнографія, інцест та сексуальні домагання на робочому місці.

В звіті були висловлені пропозиції сформуванню основи Урядової постанови про безпеку та недоторканність жінок 1998 року (*Kvinnofrid Prop.* 1997/98:55). Закон щодо злісних порушень недоторканності жінок був частиною законодавства, яке також встановлює покарання проти зґвалтувань та сексуальних домагань на роботі. Чинний Закон Швеції про купівлю сексу з'явився як частина цього законодавства.

НАРОД, ЩО ЦІНУЄ ГЕНДЕРНУ РІВНІСТЬ

ПРОСТИТУЦІЯ ТА СЕКСУАЛЬНА ЕКСПЛУАТАЦІЯ – проблеми, де гендерне питання стоїть на першому місці. Чоловіки є основними покупцями сексуальних послуг, незалежно від того, хто надає ці послуги – жінки (включаючи трансгендерних жінок), дівчата, чоловіки або хлопчики. А більшість людей, залучених до проституції – ті, хто продають та надають сексуальні послуги, – жінки. Те, що Швеція була першою у впровадженні Закону про купівлю сексу, певно, не є невинуватим. Соціальна і політична громадська думка в Швеції має довгу історію боротьби проти несправедливості та обстоювання рівності, особливо гендерної рівності.

Гендерна рівність є політичним пріоритетом в політиці Швеції вже більше 40 років. Комісія з дослідження гендерної рівності була призначена у 1972 році, а з 1976 року в уряді є посада міністра, відповідального за питання гендерної рівності. З 1971 року, коли за новим законом про оподаткування чоловіків та жінок у подружжі стали оподатковувати окремо, а не разом як сім'ю, шведський уряд мав на меті виявлення і обмеження бар'єрів до гендерної рівності, аби люди могли самі розширювати свої можливості і звільнитися від структурних перешкод. Після Закону про оподаткування

“ЗАКОН ПРО КУПІВЛЮ СЕКСУ”

ГЛАВА 6, РОЗДІЛ 11 ШВЕДСЬКОГО КАРНОГО КОДЕКСУ

“Особа, яка, крім випадків, визначених вище в цій главі, отримує статевий зв'язок в обмін на платню, має бути засуджена за купівлю сексуальних послуг до штрафу або позбавлення волі максимальним терміном в один рік. Описане в першому параграфі має також застосовуватися до випадків, коли ця платня була обіцяна або віддана іншою особою.”

Якщо купівля сексуальних послуг відбулася в особи віком від 15 до 18 років, це діяння вважається купівлею сексуальних послуг в неповнолітньої особи, що передбачає суворіше покарання, штраф або позбавлення волі до двох років. Якщо купівля сексуальних послуг була в особи молодшої 15 років, це діяння вважається зґвалтуванням неповнолітньої, незалежно від обставин вчинення.

“Якщо купівля сексуальних послуг була в особи віком до 15 років, це діяння вважається зґвалтуванням неповнолітньої, незалежно від обставин вчинення.”

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

Шведський закон проти торгівлі людьми ґрунтується на Конвенції ООН проти транснаціональної організованої злочинності, що відома як Палермський протокол, яка визначає торгівлю людьми як: «вербування, перевезення, передачу, приховування або одержання людей шляхом загрози, силою або інших форм примусу. Вона також включає викрадення, шахрайство, обман з метою сексуальної експлуатації, примусову працю, рабство або вилучення органів».

у 1974 році впровадили гендерно-нейтральне батьківське страхування, за яким батьки мали право на оплачувану відпустку для догляду за дитиною незалежно від їхньої статі.

Впродовж 1970-х та 1980-х років поступово збільшувалась участь жінок в урядових структурах. За даними Міжпарламентського союзу, оприлюднених Світовим банком у 1990 році, жінки складали 38,4 відсотки парламентарів, а у 1998 році частка парламентських місць, що їх займали жінки, сягнула 42,7 відсотків. Останні 20 років цей показник постійно залишався більшим 40%.

У 2018 році Швеція встановила новий стандарт, заснувавши Агентство з гендерної рівності. Однією з засадничих підстав створення нового органу була необхідність впровадження національної стратегії боротьби з насильством чоловіків проти жінок і напрацювання знань про роботу з запобігання цьому явищу. У 2015 році Швеція стала першою країною в світі, яка сформулювала і почала впроваджувати феміністську зовнішню політику. Як зазначає Шведське Агентство з гендерної рівності: «Головною метою впровадження шведської національної політики з гендерної рівності є забезпечення того, щоб жінки і чоловіки мали однакову владу і вплив, аби змінювати як суспільство, так і власне життя».

ПРАВА ДІТЕЙ

ШВЕЦІЯ ТАКОЖ була першою в проведенні державної роботи стосовно захисту дітей. Це ще одна група осіб, які стають жертвами торгівлі людьми та проституції. Один з прикладів: у 1979 році Швеція стала першою країною у світі, що запровадила закон проти тілесних покарань дітей. Також Швеція була першою країною, що приєдналася до Глобального партнерства в якості країни-новаторки в Порядку денному в сфері сталого розвитку до 2030 року.

Конвенція ООН про права дитини, яка набрала чинності у 1990 році, та її факультативний протокол щодо торгівлі дітьми, дитячої проституції і дитячої порнографії, що набрав чинності у 2002 році, є наріжним каменем міжнародної системи захисту прав дітей. У червні 2018 року Швеція прийняла закон, що включає Конвенцію до шведського законодавства з 1 січня 2020 року.

Конвенція Ради Європи про захист дітей від сексуальної експлуатації та сексуального насильства – це ще один інструмент, що набрав чинності в Швеції 1 жовтня 2013 року. Він вимагає криміналізації всіх видів сексуального насильства проти дітей.

Також він забезпечує класифікацію певних вчинків як кримінальних злочинів, наприклад, вчинення сексуальних дій до дитини, котра не досягла повноліття, а також дитячої проституції та порнографії. Конвенція також криміналізує домагання до дітей з метою вчинення сексуальних дій (“грумінг”) та “секс-туризм”.

ПРОБЛЕМА ЗГОДИ ТА СВОБОДИ ВОЛІ

ОФІЦІЙНА ПОЗИЦІЯ ШВЕЦІЇ полягає в тому, що не тільки неповнолітні, але й усі, хто є залученим до продажу сексу, чинять це через обмежені можливості контролювати своє життя. Економічні мотиви рішення продавати секс можуть бути різними, але переважно вони стосуються жінок з вразливих груп, таких як мігрантки чи жінки з етнічних меншин, або жінок, які можуть зазнавати дискримінації та мати обмежені можливості для найму в суспільстві в цілому.

Якщо особа вважає, що їй не вистачає реальних альтернатив для уникнення бідності, покращення своєї ситуації в плані стабільної роботи і прийняття рішень, які розширюють її можливості в житті, то така особа також не може зробити *вільного вибору* займатися проституцією.

Більшість жінок, залучених до проституції у Швеції, приїхали з-за кордону. Вони тимчасово або протягом довшого часу проживають у Швеції, але найчастіше вони не є частиною шведського суспільства і не мають доступу до можливостей, які воно пропонує в плані пошуку роботи та отримання соціальної допомоги. Звичайно, рівень експлуатації, якої зазнають ці жінки, може бути різним і не всі з них прибули в країну через канали торгівлі людьми, але послуги, які вони надають, диктує попит, і вони це роблять під певною мірою контролю.

За даними шведських державних органів та НУО, більшість жінок у проституції не працюють на себе, а знаходяться під контролем “сутенера”. В звіті Окружної адміністративної комісії Стокгольма від 2014 року зазначається, що жінки в інтернет-рекламі “ескорт-послуг” зазвичай не пишуть цю рекламу самі, а іноді навіть і не знають про рекламу. Їм наказують тільки відповідати на телефонні дзвінки покупців сексу.

Політика Швеції є чіткою. У «Посібнику із шведської феміністської зовнішньої політики» зазначається, що проституцію ніколи не можна вважати професією. Проституція – це завжди експлуатація. В цьому сенсі масштаб згоди на залучення до проституції є другорядним, а основним є розуміння, що подібні дії на якомусь рівні завжди включають експлуатацію. Отже, торгівля людьми є однією з різноманітних крайностей експлуатації.

ЗВ'ЯЗОК МІЖ ПРОСТИТУЦІЄЮ ТА ТОРГІВЛЕЮ ЛЮДЬМИ

ПРОСТИТУЦІЯ ТА ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ безперечно переплітаються та їх не можна розглядати як два повністю окремих явища. Основні рушійні сили за ними в цілому ті ж самі. Соціально-економічні фактори та тренди глобалізації дали багатьом свободу і можливість подорожувати, але зони бідності, відторгнення суспільством та гендерна нерівність залишилися і в деяких спільнотах навіть погіршилися.

Право самовизначення щодо власного тіла є базовим для турботи про себе та здоров'я, так само, як і для сексуальних і репродуктивних прав. У системі патріархату, де чоловіки утримують основні важелі влади, повний контроль над власним тілом все ще не є до кінця можливим. Проституція знаходиться в самому центрі цього дисбалансу влади. Політичні фактори в інших країнах породжують непрямий вплив, що поширюється на весь світ; нестабільність, конфлікти, корупція, послаблення верховенства закону, погана організація управління – все це погіршує і без того важку економічну ситуацію, особливо для жінок.

Торгівля людьми – явище ширшого плану, ніж проституція, але людину можуть продати для сексуальної експлуатації, і ці два явища часто пов'язані з тими самими злочинами за участі тих самих осіб. Цей взаємозв'язок ще збільшується із зростанням проституції в Інтернеті. Можна провести паралелі між рекламою задля просування проституції і онлайн-залученням нових жертв торгівлі людьми.

ХРОНОЛОГІЯ ПОДІЙ

20 років дії
– розвиток політики
1999 - 2018 рр.

1999

2000

1999

Швеція стає першою країною у світі,
де заборонена купівля секс-послуг.

Швеція стає першою країною у світі,
в якій більшість міністрів жінки.

2004

Швеція переглядає закон
про протидію торгівлі людьми.

2001

2002

2003

2004

2002

Торгівля людьми криміналізована.

**«Перша країна у світі, де заборонено
купувати секс-послуги».**

2005

Положення Закону про купівлю сексу перенесено до Карного кодексу як розділ 11 нової Частини про сексуальні злочини (6); водночас Швеція зробила суворішим законодавство щодо звідництва.

2005

2008

Шведський уряд приймає перший План дій з протидії проституції та торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації.

2008

2006

Призначено нового посла з міжнародного співробітництва з протидії торгівлі людьми.

2009

Шведський уряд доручає Окружній адміністративній комісії Стокгольма координувати та посилювати роботу з протидії проституції та торгівлі людьми на національному рівні.

Саме в рамках цієї діяльності і починала NMT.

Запущена інформаційна кампанія «Подорожуй безпечно» шістьма мовами, включаючи румунську, російську, іспанську та тайську, орієнтована на жінок, вразливих до насильства або жертв торгівлі людьми.

2009

2011

Швеція збільшує максимальний вирок за купівлю секс-послуг з шести місяців до одного року після рекомендацій звіту з оцінки ситуації від 2010 року.

2011

2012

2010

Уряд замовляє проведення оцінки дії Закону про купівлю сексу (1999–2008).

«Перший у світі феміністський уряд».

2014

Уряд Швеції проголошує себе першим у світі феміністським урядом. Запущено кампанію (*Resekurage*) з підвищення суспільної обізнаності про сексуальну експлуатацію дітей в туристичних країнах та з інформування шведського суспільства про те, що ті, хто сексуально експлуатують дітей за кордоном, можуть бути покарані за це також і в Швеції.

Швеція запускає План дій із захисту дітей від торгівлі людьми, експлуатації та сексуального насильства.

2013

2014

2015

Окружна адміністративна комісія Стокгольма презентує результати дослідження «Проституція в Швеції» 2014 р..

Дослідження гендерної рівності завершується публікацією звіту «Завдання політики та нова урядова агенція – ефективне врядування шведської політики з гендерної рівності.»

2015

2016

2016

Під час свого дворічного членства в Раді безпеки ООН Швеція зосереджується на попередженні конфліктів та на посиленні зв'язку між жінками, миром і безпекою.

Швеція запускає оновлений і поглиблений План дій із захисту дітей від торгівлі людьми, експлуатації та сексуального насильства.

Швеція створює нову посаду посла з протидії торгівлі людьми. Звіт «Влада, цілі та повноваження – феміністська політика задля гендерно-рівного майбутнього» (*Makt, mål och myndighet – en feministisk politik för en jämställd framtid*) був переданий Парламенту.

2017

Запущено просвітницьку кампанію «Ти вирішуєш!» (*Du Avgör!*) щодо купівлі і продажу сексу з метою скорочення попиту.

Набуває чинності 10-річна національна стратегія з попередження та боротьби із чоловічим насильством проти жінок.

2017

2018

«Секс має бути добровільним – а якщо ні, то він протизаконний».

2018

Починає працювати нове Шведське агентство з гендерної рівності. До нього переходить національна координація боротьби проти всіх форм торгівлі людьми.

Уряд приймає новий Національний план дій з боротьби з проституцією та торгівлею людьми.

Набуває чинності новий закон, за яким секс без прямої згоди є зґвалтуванням. Звинувачення більше не мусить доводити факт насильства чи вразливості. Секс має бути добровільним – а якщо ні, то він протизаконний.

Інший закон встановлює покарання за участь в експлуатації людей у вигляді, наприклад, примусової праці, жебрацтва або роботи в неприйнятних умовах. Попереднє законодавство проти торгівлі людьми з метою сексуальної та іншої експлуатації лишається в силі, проте деякі його норми стали суворішими.

Швеція організовує Стокгольмський форум з гендерної рівності.

МІЖНАРОДНІ УГОДИ

Урядова політика Швеції в цій сфері також спирається на міжнародні зобов'язання в рамках Європейського Союзу, Ради Європи та ООН.

ООН

CEDAW (КЛДЖ) – Конвенція про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок – була прийнята ООН в 1979 році. Швеція першою ратифікувала цю конвенцію 2 липня 1980 року. Стаття 6 зобов'язує держави «вживати усіх відповідних заходів, включаючи законодавчі, для припинення всіх видів торгівлі жінками та експлуатації проституції жінок».

Палермський протокол ООН про попередження та припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, і покарання за неї, є ґрунтовним інструментом для боротьби із торгівлею людьми. Швеція ратифікувала Протокол в 2004 році. Стаття 9.5 проголошує, що держави-учасниці «вживають або вдосконалюють законодавчі або інші заходи, (...) спрямовані на протидію попиту, що породжує експлуатацію людей, особливо жінок і дітей, в усіх її формах, оскільки це призводить до торгівлі людьми».

Серед Цілей сталого розвитку ООН (ЦСР) три безпосередньо стосуються проституції й торгівлі людьми. Ціль 5 – Забезпечення гендерної рівності (завдання 5.2 Ліквідувати всі форми насильства щодо всіх жінок і дівчаток); Ціль 8 – Гідна праця та економічне зростання (завдання 8.7 Вжити термінових та ефективних заходів для того, щоб викоринити примусову працю, покінчити з сучасним рабством і торгівлею людьми та забезпечити заборону й ліквідацію найгірших форм дитячої праці, включаючи вербування та використання дітей-солдатів, а до 2025 року покінчити з дитячою працею у всіх її формах); та Мета 16 – Мир, справедливість та сильні інституції (завдання 16.2 Покласти край наругам, експлуатації, торгівлі й усім формам насильства і тортур щодо дітей).

РАДА ЄВРОПИ

КОНВЕНЦІЯ РАДИ ЄВРОПИ про заходи щодо протидії торгівлі людьми була прийнята в 2005 році. Вона закріплює необхідність боротьби проти попиту на сексуальну експлуатацію (Ст. 6) та криміналізації користування послугами жертви (Ст. 19). Конвенція набрала чинності в лютому 2008 р. і стала законом у Швеції у вересні 2010 р.

В основу Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами (Стамбульської конвенції) покладено розуміння, що справжня рівність між жінками та чоловіками є недосяжною, якщо жінки зазнають гендерного насильства. Вона створює комплексну правову структуру для протидії сексуальному насильству проти жінок і дівчат. Конвенція набула чинності в Швеції в листопаді 2014 року. Конвенція має моніторинговий механізм під назвою GREVIO.

Рада Європи має окремий моніторинговий механізм GRETA, який відповідає за моніторинг впровадження Конвенції Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми. Швеція пройшла дві оцінки експертами GRETA.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

Директива ЄС 2011/36/EU про торгівлю людьми зобов'язує країни-члени ЄС вживати рішучих заходів із попередження та захисту, а також посилити притягнення до відповідальності за торгівлю людьми як за злочин. В Статті 18.1 сказано, що «країни-члени повинні вживати належних заходів, таких як освіта та навчання, щоб знеохочувати та скорочувати попит, який живить всі форми експлуатації, пов'язаної із торгівлею людьми».

Стаття 18.4 передбачає, що «Задля підвищення ефективності попередження та боротьби із торгівлею людьми шляхом знеохочення попиту, країни-члени повинні розглянути прийняття заходів на встановлення кримінальної відповідальності за використання послуг, які є об'єктом експлуатації...».

Стратегія ЄС із викорінення торгівлі людьми на 2012-2016 рр. зосереджена на конкретних заходах, які підтримуватимуть впровадження та виконання Директиви про торгівлю людьми, підвищуватимуть її ефективність та доповнюватимуть роботу, яку виконують уряди, міжнародні організації та громадянське суспільство в Євросоюзі та інших країнах.

В Резолюції Європейського Парламенту від 5 квітня 2011 р. щодо пріоритетів та огляду нової нормативної бази Євросоюзу по боротьбі із насильством проти жінок (2010/2209(INI)) проституція визнана формою гендерного насильства.

Інші важливі правові документи Євросоюзу – це Директива стосовно жертв насильства 2012/29/EU та Директива Ради ЄС 2004/81/EC щодо дозволу на тимчасове проживання для жертв торгівлі людьми.

В 2016 році Європол оприлюднив звіт про торгівлю людьми, в якому недвозначно сказано, що проституція є сектором ризику щодо торгівлі людьми, та що в країнах, де проституція була легалізована, рівень експлуатації вищий. Питання попиту та того, як з ним краще боротися, було проаналізоване в Дослідженні Європейської Комісії щодо гендерного виміру торгівлі людьми, що було опубліковане в 2016 році.

І Рада Європи, і Європейський Союз заохочують створення інституту Національних доповідачів або еквівалентного механізму та запровадження Національних координаторів. Швеція призначила Національного доповідача в Управлінні поліції в 1997 році, а Національний координатор функціонує в країні з 2009 року.

«Задля підвищення ефективності попередження та боротьби із торгівлею людьми шляхом знеохочення попиту, країни-члени повинні розглянути прийняття заходів на встановлення кримінальної відповідальності за використання послуг, які є об'єктом експлуатації...»

СТАТИСТИКА

Жінки складають абсолютну більшість серед тих, хто наражається на насильницькі або сексуальні злочини. Чоловіки складають абсолютну більшість серед тих, хто коїть такі злочини.

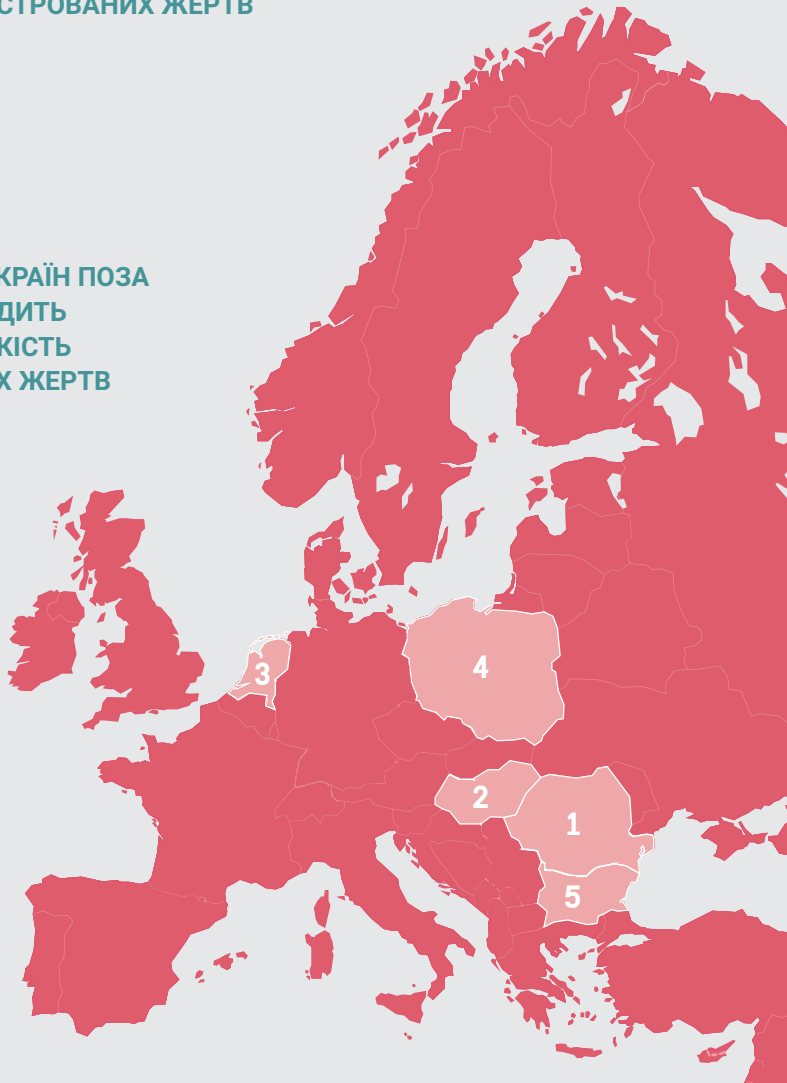
ЖЕРТВИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

ПЕРША П'ЯТІРКА КРАЇН ЄС, ІЗ ЯКИХ ПОХОДИТЬ НАЙБІЛЬША
КІЛЬКІСТЬ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЖЕРТВ

1. Румунія
2. Угорщина
3. Нідерланди
4. Польща
5. Болгарія

ПЕРША П'ЯТІРКА КРАЇН ПОЗА
ЄС, ІЗ ЯКИХ ПОХОДИТЬ
НАЙБІЛЬША КІЛЬКІСТЬ
ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЖЕРТВ

1. Нігерія
2. Албанія
3. В'єтнам
4. Китай
5. Еритрея

КІЛЬКІСТЬ ЖЕРТВ ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

2015–2016

20,532¹

2013–2014

15,846²

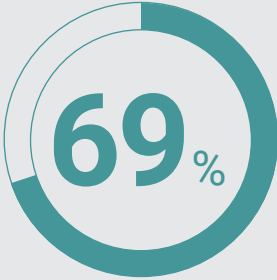
2010–2012

30,146³

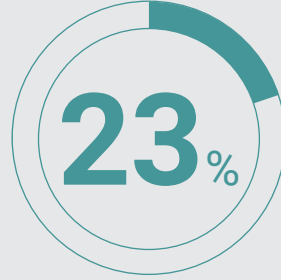
1. В грудні 2018 року Європейська Комісія оприлюднила другий звіт щодо прогресу, досягнутого у боротьбі проти торгівлі людьми. Комісія зазначила, що справжня кількість, скоріш за все, значно вища, оскільки багато жертв лишаються не виявленими.

2. «Оперативний звіт» Європейської Комісії до Європарламенту та Ради, 2016 рік. Ці цифри не можна порівнювати із даними Євростату через різні методи збирання даних. Ці цифри країни-члени подали до Європейської Комісії, проте справжня кількість оцінюється як значно вища.

3. Документ Євростату (Європейського статистичного управління) «Торгівля людьми», 2015 р.

ЖІНКИ ТА ДІВЧАТА

ДІТИ

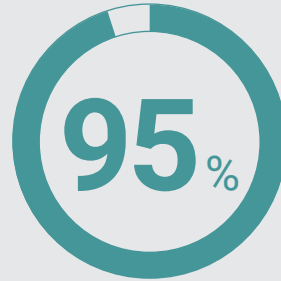
**ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЖЕРТВ
БУЛИ ЖІНКАМИ**

**БУЛИ ПРОДАНІ З МЕТОЮ
СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ**

**ТОРГОВЦІВ ЛЮДЬМИ БУЛИ
ЧОЛОВІКАМИ**

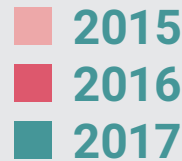

**ЖЕРТВ СЕКСУАЛЬНОЇ
ЕКСПЛУАТАЦІЇ БУЛИ
ЖІНКАМИ**

СТАТИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ШВЕЦІЯ

ДЖЕРЕЛО

Статистика Ради з запобігання злочинності BRÅ 2017 р.

КУПІВЛЯ СЕКС-ПОСЛУГ В ДИТИНИ

40

Загалом зареєстрованих злочинів

42

Загалом судових рішень та штрафів

54

Судових рішень в окружних судах

1

Узагальнено штрафів

1

Узагальнено штрафів

39

Загалом судових рішень в окружних судах

41

Загалом судових рішень в окружних судах

КУПІВЛЯ СЕКС-ПОСЛУГ

330

Загалом зареєстрованих злочинів

334

Загалом судових рішень та штрафів

222

Загалом судових рішень та штрафів³

1

Визнано винними без притягнення до відповідальності²

3

Визнано винними без притягнення до відповідальності²

4

Визнано винними без притягнення до відповідальності²

64

Судових рішень

1. 2015

2. Рішення Прокурора визнати винними без притягнення до відповідальності або штрафу.

ЖЕРТВИ¹

жінки
20-40 років
75% не громадянки
Швеції

Переважно Румунія і Болгарія,
а також Росія, Литва та Польща,
Нігерія і країни Південної Америки
(з громадянством Іспанії).

ПОКУПЦІ¹

чоловіки
18-71 років
75% громадяни
Швеції

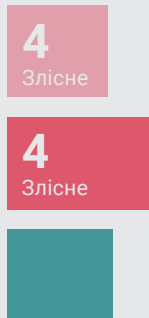
Решта чоловіків були
громадянами 25 різних країн.

ЗВІДНИЦТВО / ЗЛІСНЕ ЗВІДНИЦТВО

11
Загалом судових
рішень
в окружних судах

22
Загалом судових
рішень
в окружних судах

11
Загалом судових
рішень
в окружних судах

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ

2
Загалом судових
рішень
в окружних судах

8
Загалом судових
рішень
в окружних судах

5
Загалом судових
рішень
в окружних судах³

112
Судових рішень в окружних судах

217
Узагальнено штрафів

138
Судових рішень в окружних судах

193
Узагальнено штрафів

154
Узагальнено штрафів

144
народилися в
Стокгольмі та поблизу

90
виросли в Швеції та
більшість жила в Швеції

3. Жінки були з Румунії та Нігерії, а також Албанії, Молдови, Болгарії, Польщі, Таїланду, Росії, України, Колумбії, Куби та Бразилії.

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ ШВЕЦІЯ

ПОТЕНЦІЙНІ ЖЕРТВИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ЯКІ ЗВЕРНУЛИСЯ НА ТЕЛЕФОН ДОВІРИ НАЦІОНАЛЬНОЇ РОБОЧОЇ ГРУПИ У 2017 РОЦІ

Більшість були ідентифіковані як жертви торгівлі людьми з метою сексуальної експлуатації, включаючи невелику частку чоловіків. Більшість з них виросли в Болгарії чи Румунії, але були також жертви з Нігерії, Албанії, Росії та Швеції. Серед дітей приблизно однакову кількість використовували у примусовому жебрацтві та з метою сексуальної експлуатації (включаючи кілька хлопчиків), і серед країн походження фігурували ще й Марокко та Афганістан.

169 дорослих
56 дітей
108 жінок
61 чоловіків

СТАТИСТИКА ЩОДО ДОПОМОГИ У ПОВЕРНЕННІ ТА РЕІНТЕГРАЦІЇ

2017 **65** перенаправлень, **39** повернень
2 отримали допомогу
в реінтеграції в своїй країні

Фізичні та/або
медичні потреби

Зазнали
сексуальної
експлуатації

А ще 6% зазнавали подвійної експлуатації, включаючи сексуальну експлуатацію та примусове жебрацтво, а 2% зазнали примусового шлюбу та сексуальної експлуатації. Більшість з них примушували жебракувати. Основною країною походження була Болгарія, другою за нею – Румунія.

На карті вказане громадянство
жертв торгівлі людьми
та повернень.

2018 **31** перенаправлення, **31** повернення
55 продовжують свою реінтеграцію

Зазнали сексуальної
експлуатації серед тих,
хто повертається

Медичні потреби
серед тих, хто
повертається

Більшість приїхали з Болгарії та Румунії,
а решта мають розмаїті країни походження,
громадянства та повернення, включаючи
Гамбію, Нігерію, Уганду та Філіппіни.
Серед них одна особа зазнала подвійної
експлуатації – видалення органу та
сексуальної експлуатації.

СТАТИСТИКА ЗЛОЧИНІВ ШВЕЦІЯ 1999-2017 рр.

ДЖЕРЕЛО

Статистика Ради з запобігання злочинності BRÅ 2017 р.

ДОДАТКОВЕ ДЖЕРЕЛО

Рада округу Стокгольм 2015 р.

УКЛАДАЧ Автор

Швеція призначила національного Доповідача у шведській поліції в 1997 році. Обов'язки національного доповідача включають збір та оцінку інформації та її поширення.

ЗАГАЛОМ ЗАРЕЄСТРОВАНИХ ЗЛОЧИНІВ

ЗАГАЛОМ СУДОВИХ РІШЕНЬ ТА УЗАГАЛЬНЕНИХ ШТРАФІВ

КУПІВЛЯ СЕКС-ПОСЛУГ

1999–2014

5,919

1999–2017

3,075¹

ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ З МЕТОЮ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ

2003–2017

563

2003–2013

34

ЗВІДНИЦТВО ТА ЗЛІСНЕ ЗВІДНИЦТВО

1999–2017

1,530

1999–2017

285

1. Ці цифри не включають купівлю сексуального акту в дитини

ПОСИЛАННЯ, #, КАМПАНІЇ ТА – ІНШІ КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ

МІНІСТЕРСТВО ЗАКОРДОННИХ СПРАВ
government.se
@SweMFA
#swefeministgov

АГЕНТСТВО З ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ
jamstalldohetsmyndigheten.se
@jamy_sverige

НАЦІОНАЛЬНА РОБОЧА ГРУПА З
ПРОТИДІЇ ПРОСТИТУЦІЇ ТА ТОРГІВЛІ
ЛЮДЬМИ
nmtsverige.se
@NMT_Swe
–

Вебсайт кампанії «DuAvgör»
duavgor.se
#DuAvgör
–

Вебсайт кампанії «Подорожуй сміливо»
resekurage.se
#resekurage

ШВЕДСЬКА ПЛАТФОРМА
ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА ПРОТИ
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ
manniskohandel.se

УНІЗОН
Унізон представляє мережу з більше 130
шведських притулків для жінок, центрів
уповноваження дівчат та інших служб
підтримки, котрі спільно працюють
заради суспільства гендерної рівності,
вільного від насильства.
unizon.se/english
@Унізонjourer

РОКС
Національна організація жіночих та
дівочих притулків у Швеції
roks.se/about-roks
@roksnytt

KVINNOFRIDSLINJEN
ШВЕДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕЛЕФОН
ДОВІРИ ДЛЯ ЖІНОК
+46 (0)20 50 50 50 | kvinnofridslinjen.se/en/
@KvinnofridNCK

КОРИСНІ МАТЕРІАЛИ

Повний перелік корисних матеріалів з посиланнями та ресурсами можна отримати на запит листом на адресу електронної пошти order@si.se

Шлях Швеції у боротьбі із проституцією значно відрізняється від підходів інших країн. Рішення карати власне попит – це спосіб, який обрала Швеція, аби вирівняти притаманний цій сфері дисбаланс влади і водночас зруйнувати ринок. Закон про купівлю сексу став для Швеції продовженням тривалої історії боротьби проти несправедливості та просування рівності, зокрема, гендерної рівності. За 20 років від часу прийняття цього закону результати є надзвичайно позитивними. Тому недивно, що інші країни почали шукати шляхів аби врахувати досвід Швеції.